

OD PLANIRANOG ZASTAREVANJA DO CIRKULARNIH INDUSTRIJSKIH PRAKSI

TRANSITIONING FROM PLANNED OBSOLESCENCE TO CIRCULAR INDUSTRIAL PRACTICES

Vesna ALIVOJVODIĆ,

Akademija tehničkih strukovnih studija, Beograd

Koncept zastarelosti je evoluirao od prirodnog fenomena do koncepta planiranog zastarevanja, više strateškog poslovnog modela vođenog potrošačkom i tržišnom dinamikom, ali i tehnološkim razvojem. Ovaj koncept je počeo da se razvija početkom prošlog veka i nudi proizvodne obrasce sa unapred dizajniranim proizvodima sa ograničenim životnim vekom. Neki od najuočljivijih rezultata njegove aktivne primene su degradacija životne sredine i nagomilavanje otpada. Pošto je planirano zastarevanje koncept koji je i danas aktivan, uvođenje i primena odgovorne proizvodne prakse je od ključne važnosti za borbu protiv negativnih posledica ovog pristupa. Danas poslovni modeli cirkularne ekonomije nude odgovornije proizvodne prakse koje se fokusiraju na podizanju stepena proizvodnje korišćenjem manje prirodnih resursa i materijala, kao i na ponovnovnoj upotrebi i reciklabilnosti materijala i proizvoda koje plasiraju na tržište. U radu je dat holistički prikaz razvoja koncepta planirane zastarelosti, analiza uzroka i posledica njegove aktivne primene sve do danas, kao i potencijali za napuštanje ovog koncepta u bliskoj budućnosti primenom principa cirkularne ekonomije.

Ključne reči: planirano zastarevanje; potrošnja; cirkularna ekonomija; R-strategije; sirovine

The concept of obsolescence has evolved from a natural phenomenon to the concept of planned obsolescence, a more strategic business model driven by consumer and market dynamics and technological development. This concept began to develop at the beginning of the last century and offers production patterns with pre-designed products with a limited lifespan. Some of the most noticeable results of its active application are the degradation of the environment and the accumulation of waste. Since planned obsolescence is still active today, the introduction and implementation of responsible manufacturing practices are crucial to combating the negative consequences of this approach. Today, circular economy business models offer more responsible production practices that focus on increasing the production level using fewer natural resources and materials and on the reuse and recyclability of the materials and products they market. The paper presents an overview of planned obsolescence, including its historical development, causes and consequences, and prospects for abandoning the concept through the implementation of circular economy principles.

Key words: planned obsolescence; consumption; circular economy; R-strategies; raw materials

---

* Author: valivojvodic@atssb.edu.rs

